

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1933 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.

Beträffande utredningen i de ärenden, som behandlas i utlåtandet, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till vederbörande propositioner och motioner.

A. Allmänna indragningsstaten.

I. Justitiedepartementet.

1:o.

F. d. vaktkonstapeln vid straffängelset i Stockholm Viktor Bohlins änka. I en den 10 februari 1933 dagtecknad proposition nr 135 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1, avseende justitiedepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. vaktkonstapeln vid straffängelset i Stockholm Viktor Bohlins änka Alida Bohlin, född Landin, må från och med den 1 augusti 1932 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bohlin var född den 6 augusti 1853 och avled den 6 juli 1932;

att han den 10 juli 1876 inträdde i fångvårdens tjänst såsom extra ordinarie vaktkonstapel vid straffängelset i Stockholm och den 19 december 1882 konstituerades till vaktkonstapel å ordinarie stat;

att han med utgången av april månad 1919, således efter en tjänstetid av mer än 42 år, beviljades avsked med åtnjutande av en årlig pension å 1,000 kronor;

att han icke var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa;

att Bohlin vid sin död efterlämnade — förutom änkan, vilken är född den 5 augusti 1868 — två i ett tidigare äktenskap födda döttrar samt två i det senare äktenskapet födda söner, Erik Viktor Konrad, född år 1908, och Kurt Lennart, född år 1912;

att äldste sonen innehar anställning såsom brevbärare med en avlöning för månad av 226 kronor, dyrtidstillägg inberäknat, och att den yngre sonen nyligen antagits till brevbäraraspirant med en månatlig avlöning av 160 kronor;

att behållningen i boet efter Bohlin uppgick till omkring 3,700 kronor;

att änkefru Bohlin enligt för henne utfärdat läkarintyg är på grund av sjukdom för framtiden oförmögen att försörja sig själv;

samt att änkefru Bohlin icke äger några som helst tillgångar utöver dem, som ingå i bouppteckningen efter mannen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

II. Utrikesdepartementet.

2:o.

Civilingenjören John Lennart Wilhelm Klebergs moder. I motion II: 351 har herr *Lundquist* i Rotebro jämte två av kammarens övriga ledamöter hemställt, att riksdagen ville besluta, att till änkefru Emma Kleberg — moder till avlidne civilingenjören John Lennart Wilhelm Kleberg — skall, så länge hon lever, utgå ett årligt understöd av 1,800 kronor, räknat från och med den 1 januari 1928.

Till stöd för yrkandet har i motionen anförts bland annat följande:

»Svenske undersåten, civilingenjören John Lennart Wilhelm Kleberg — — — inträdde en tid efter världskrigets utbrott såsom delegat i svenska röda korset för dess hjälp- och sjukvårdsverksamhet bland krigsfångar i Ryssland.

Enligt vad uppgivits, beordrades Kleberg på våren 1918 att i röda korsets uppdrag begiva sig till Taschkent. I januari månad 1919 utbröto oroligheter därstädes. Bolsjevikerna företogo en hel del häktningar ej blott av ryssar utan ock bland därvarande utlänningar. Därvid förgrepo sig bolsjevikerna jämväl å i staden varande rödakorsdelegater, nämligen representanter för svenska och danska röda korset. Sålunda blevo den 23 januari 1919 bland annat även Kleberg och ingenjören Harald Hall häktade. Kort efter häktningarna lade bolsjevikerna beslag å Klebergs lösegendom, som bestod av kläder, penningar, diverse konstföremål m. m. Enligt en inom handelsdepartementet verkställd utredning skall lösegendomen ha uppskattats till ett värde av cirka 20,000 kronor. Ifrågavarande, av bol-

sjevikerna beslagtagna egendom blev aldrig återställd. På natten till den 24 januari 1919 avrättades Kleberg.

Mordet på Kleberg ha vederbörande ryska myndigheter lämnat utan gottgörelse. — — —

Då fru Kleberg befann sig i tryckta ekonomiska förhållanden, gjorde hon år 1927 en framställning till Kungl. Maj:t om gottgörelse i anledning av den förlust, som avrättningen av hennes försörjningspliktige son innebar. Ifrågavarande framställning blev föremål för beslut av Kungl. Maj:t den 27 maj 1927, varvid bland annat uttalades, att Kungl. Maj:t funne det behjärtansvärt, att, i avvaktan på en eventuell uppgörelse rörande Klebergs avrättning med den därför skadeståndsskyldige, någon ekonomisk lindring bereddes åt änkefru Kleberg, vilken berövats en försörjningspliktig son och till följd därav utsatts för ekonomiska svårigheter; och bemyndigade Kungl. Maj:t drottningens centralkommitté att av de till kommitténs förfogande för understödsverksamhet bland rysslandssvenskar ställda medel till fru Kleberg utbetala en engångsersättning å högst 20,000 kronor, under förutsättning att fru Kleberg skriftligt förklarade sig till svenska statsverket överlåta sina mot ryska staten — eller annan skadeståndsskyldig — riktade krav, i den mån dessa genom nämnda engångsersättning bleve gottgjorda.

Ifrågavarande belopp har även utbetalats men har icke visat sig tillräckligt för att skingra de ekonomiska bekymren. — — —

Det fru Kleberg av lotterimedel tilldelade beloppet, som ej blivit henne till den lättnad i den dagliga tillvaron, som förvisso var avsedd, kan näpeligens anses befria svenska staten från skyldighet att taga sig an fru Klebergs anspråk gentemot Sovjet. Här är dock fråga om en man, som i pliktuppfyllelse gent emot det allmänna måst offra sitt liv, varvid han jämväl rånats på sin hopsparade lön och egendom.

Såsom frågan ligger till, synes det vara en nationell hedersplikt, att Klebergs åldriga moder genom svenska statsmakternas försorg äntligen beredes en ekonomiskt tryggad återstod av sitt liv. Lämpligast synes denna fråga kunna ordnas i form av ett årligt utgående understöd jämte engångsersättning för egendom. I detta sammanhang erinras om att ingenjören Harald Hall i anledning av de lidanden, han fick utstå bland annat vid den här ovan skildrade häktningen i Taschkent, av 1931 års riksdag efter motion bereddes ett årligt understöd av retroaktiv natur. Det till fru Kleberg nu ifrågasatta årliga understödet synes i likhet med vad som förekom i fråga om Hall böra bliva retroaktivt, varvid retroaktiviteten lämpligen bör räknas från den 1 januari 1928. Vad fru Kleberg erhöll 1927 synes nämligen böra fattas som en gottgörelse för tiden från avrättningen till sistnämnda år. — — —»

Över motionen har utskottet inhämtat utlåtande av *statskontoret*, som anfört följande:

En av statskontoret under hand gjord hänvändelse till utrikesdepartementet om erhållande av närmare upplysningar i denna sak har icke i annan mån lett till resultat än som framgår av följande. Till understöd åt behövande rysslandssvenskar eller deras närmaste anhöriga har Kungl. Maj:t vid särskilda tillfällen anvisat lotterimedel, uppgående till sammanlagt 951,000 kronor, varav änkan Kleberg erhölet 20,000 kronor. Med undantag för effekter, tillhöriga vissa i statens tjänst anställda befattningshavare, har ersättning utan återbetalningsskyldighet ej utgått för egendom, som av svenska medborgare förlorats under revolutionen i

Ryssland. För den egendom Kleberg förlorade i Ryssland har ersättning därför ej utgått. Vidare har änkan Kleberg erhållit 10,000 kronor, utgörande för Kleberg utfallen livförsäkring å en av Svenska röda korset för dess delegater tagen kollektiv försäkring. Dessutom har hon från Svenska röda korset erhållit en ersättning av 5,700 kronor, vilken ersättning, enligt vad statskontoret under hand inhämtat, utbetalts sedan det vid utredning visat sig, att ingenjören Kleberg vid sin död hade innestående avlöning.

I anledning av den nu väckta frågan om årligt understöd åt änkefru Kleberg får statskontoret framhålla, att sådant understöd beviljats föräldrar efter omkomna befattningshavare i statens tjänst endast under förutsättning, att de varit i behövande omständigheter samt att de för sin försörjning varit beroende av den omkomne sonen. Ingenjören Kleberg var ej befattningshavare i statens tjänst; och denna omständighet skulle med hänsyn till omständigheterna vid hans död i och för sig kanske icke utgöra hinder för beviljande av understöd åt hans moder, därest särskilt ömmande omständigheter föreläge. Emellertid åtnjuter änkefru Kleberg majorsänkas pension, och det är ej visat, att hon för sin försörjning varit beroende av sin avlidne son. På grund härav kan ifrågasättas, huruvida i detta fall föreligger tillräcklig anledning för beviljande av ett årligt understöd.

Utskottet.

Därest den föreliggande frågan skulle bedömas uteslutande från de synpunkter, vilka pläga läggas till grund för prövning av ärenden om understöd åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst, skulle enligt utskottets mening beslut om årligt understöd åt ingenjören Klebergs moder knappast kunna ifrågakomma. Emellertid torde i detta fall ett annat betraktelsesätt kunna försvaras. Av under hand erhållna upplysningar rörande vad som förekommit i samband med Klebergs död i Taschkent år 1918 vill det förefalla, som om här föreläge omständigheter, vilka möjligen kunde motivera åtgärd från statens sida för beredande av en ersättning åt Klebergs moder i anledning av den förlust, hon lidit genom sonens bortgång. I saknad av en i officiellt godtagbar form lämnad relation rörande omständigheterna i samband med Klebergs död har utskottet emellertid ansett sig icke kunna på grundval av den föreliggande motionen taga ståndpunkt till frågan om beviljande av årligt understöd åt änkefru Kleberg. Enligt utskottets mening bör det ankomma på Kungl. Maj:t att i första hand pröva denna fråga; och såvitt utskottet har sig bekant torde möjlighet icke saknas att erhålla de upplysningar, som erfordras för ett fullt tillförlitligt bedömande av omständigheterna vid Klebergs bortgång.

I frågans nuvarande läge hemställer utskottet,

att förevarande motion II:351 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

III. Försvarsdepartementet.

3:o.

Lotsbiträdet Sture Verner Sanders barn. I en den 13 februari 1933 dagtecknad proposition nr 37 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att ett vart av avlidne lotsbiträdet Sture Verner Sanders och hans änka, Gärda Bernhardina Sanders minderåriga barn Sven Verner, Anna Maria och Margit Ingegärd må från och med den 1 januari 1929 till och med det kalenderår, varunder barnet uppnår 15 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära årligt understöd med 180 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Sander avled den 23 december 1928 i lungtuberkulos, ådragen under militärtjänstgöring;

att han vid sin död efterlämnade, förutom änka, tre minderåriga barn, Sven Verner, född den 17 augusti 1924, Anna Maria, född den 23 december 1925 och Margit Ingegärd, född den 24 maj 1927;

samt att, sedan hos riksförsäkringsanstalten gjorts framställning om livränta för Sanders änka och minderåriga barn, anstalten jämlikt bestämmelserna i 1909 års militärsättningsförordning funnit livränta icke kunna tilldelas dem i anledning av Sanders död, enär äktenskapet ingåtts och barnen fötts först efter uppkomsten av den sjukdom, varav Sander avlidit.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att Sanders barn skulle tillerkännas understöd med belopp, som skulle hava tillkommit dem, därest 1909 års militärsättningsförordning varit i förevarande fall tillämplig.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

4:o.

Rullföringsbiträdet, fanjunkaren i Kronobergs regementes reserv Claes Alfred Carlssons son Sven Ingemar. I en den 17 mars 1933 dagtecknad proposition nr 232 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1, avseende försvarsdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne rullföringsbiträdet, fanjunkaren i Kronobergs regementes reserv Claes Alfred Carlssons och hans efterlämnade änka Karin

Wiktorina Carlssons, född Svensson, minderårige son Sven Ingemar må från och med den 1 mars 1932 till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 240 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Carlsson var född den 25 mars 1877 och avled den 26 februari 1932;
att han den 13 april 1903 utnämndes till volontärdistinktionskorpral vid Kronobergs regemente;

att han den 19 augusti 1905, jämte det han erhöll avsked från korpralsbefattningen, förordnades till sergeant i nämnda regementes reserv, där han den 9 mars 1921 befordrades till fanjunkare;

att han från och med den 1 februari 1906 intill sin död eller sålunda under nära 26 år var anställd såsom rullföringsbiträde vid Varbergs rullföringsområde nr 9;

att han såsom närmaste anhöriga efterlämnade änkan Karin Wiktorina Carlsson, född Svensson, vilken är född den 25 april 1885, ävensom fyra barn, nämligen en gift dotter samt sönerna Nils Gösta, född den 11 juli 1909, Erik Lennart, född den 20 november 1915, och Sven Ingemar, född den 17 oktober 1920;

att sonen Erik Lennart är anställd såsom springpojke i en speceriaffär i Varberg mot en lön av 17 kronor i veckan;

samt att bouppteckningen efter Carlsson utvisar en brist i boet å omkring 270 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

IV. Socialdepartementet.

5:o.

Landskanslisten i Malmöhus län Nils Vilhelm Berlitz' efterlevande. I en den 10 februari 1933 dagtecknad proposition nr 135, vilken beträffande socialdepartementet innefattar förslag i två med nummer 2 och 3 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 2 föreslagit riksdagen medgiva, att vartdera av avlidne landskanslisten Nils Vilhelm Berlitz' och hans efterlämnade änka Hulda Sofia Berlitz', född Andersson, minderåriga barn Rut Elisabet och Uno Gerhard må från och

med den 1 mars 1932 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Berlitz var född den 18 november 1892 och avled den 14 februari 1932;

att han tjänstgjorde såsom biträde å livsmedelsfiskalens i Malmödistriktet expedition under tiden 18 mars 1918—30 april 1919;

att han från och med den 1 maj 1919 intill sin död tjänstgjorde å landskansliet i Malmöhus län;

att han den 30 juli 1926 förordnades att från och med den 1 augusti 1926 tills vidare uppehålla befattning såsom landskanslist och den 12 februari 1932, således två dagar före sin död, konstituerades och förordnades att vara ordinarie landskanslist;

att bouppteckningen efter Berlitz utvisar en behållning i boet av omkring 13,000 kronor;

att Berlitz — förutom änkan, vilken är född den 1 februari 1898 — efterlämnade två minderåriga barn, Rut Elisabet, född den 18 juli 1918, och Uno Gerhard, född den 11 april 1923;

samt att, enär Berlitz enligt bestämmelserna i reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa kunnat vinna delaktighet i kassan först från och med månaden näst efter tillträdet av den ordinarie befattningen, änkan och barnen icke äro berättigade till pension från kassan.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har gjort framställning om beredande av pension åt Berlitz' änka och barn med samma belopp, som skulle hava tillkommit dem, därest Berlitz vid sin död varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Detta belopp utgör, enligt vad styrelsen över civilstatens änke- och pupillkassa meddelat, 1,260 kronor, därav 840 kronor motsvarande pension åt änkan och återstoden förhöjning med femtio procent för de båda barnen.

Statskontoret har hemställt, att Berlitz' änka och barn måtte från och med den 1 mars 1932 få åtnjuta, änkan en årlig pension å 600 kronor under återstående livstiden, så länge hon levde ogift, och vartdera barnet ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor intill utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnådde 18 års ålder.

På grund av de alldeles särskilda omständigheter, som i detta fall föreligga, har utskottet funnit sig böra biträda det förslag, som framställts av statskontoret.

Utskottet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att landskanslisten

Nils Vilhelm Berlitz' änka Hulda Sofia Berlitz, född Andersson, och makarnas två minderåriga barn Rut Elisabet och Uno Gerhard må från och med den 1 mars 1932 å allmänna indragningsstaten uppbära, änkan en årlig pension av 600 kronor under återstående livstiden, så länge hon förblir änka, samt vartdera barnet ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder.

6:o.

Extra länsnotarien i Södermanlands län Ernst Erik Vilhelm Dahlströms barn. I punkten 3 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vartdera av avlidne extra länsnotarien Ernst Erik Vilhelm Dahlströms och hans efterlämnade änka Walda Ingegerd Gudmarsdotter Dahlströms, född Hogner, minderåriga barn Kerstin Ingegerd och Per Erik Gudmar må från och med den 1 september 1932 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Dahlström var född den 24 augusti 1894 och avled den 21 augusti 1932;

att han efter år 1920 avlagd juris kandidatexamen tjänstgjorde i domsaga samt under åren 1922 och 1923 förvaltade häradshövdingämbete under sammanlagt 2 månader 10 dagar, under vilken tid han förrättade två lagtima ting, 7 urtima ting och 2 allmänna tingssammanträden;

att han från och med den 1 oktober 1923 till sin död tjänstgjorde såsom extra länsnotarie i Södermanlands län, varunder han innehade förordnande såsom landssekreterare omkring 1½ månad, såsom länsassessor å landskansliet omkring 7 månader, såsom länsnotarie med föredragningskyldighet omkring 3 år 10 månader och såsom landsfogde omkring 2½ månad;

att han vid sitt frånfälle var placerad i 19:e lönegraden 20:e löneklassen i gällande löneplan för extra ordinarie tjänstemän vid allmänna civilförvaltningen;

att han såsom närmaste anhöriga efterlämnade änkan, vilken är född den 17 april 1900, samt barnen Kerstin Ingegerd, född den 14 juli 1927, och Per Erik Gudmar, född den 17 december 1928;

att bouppteckningen efter Dahlström utvisar en behållning av omkring 13,000 kronor;

samt att änkefru Dahlström sedan år 1925 varit anställd såsom skrivbiträde å pastorsexpeditionen i Nyköpings västra församling.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

7:o.

E. o. tjänstemannen hos riksförsäkringsanstalten Frans Gustaf Emanuel Lundholms son. I en den 17 mars 1933 dagtecknad proposition nr 232, vilken beträffande socialdepartementet innefattar förslag i två med nummer 2 och 3 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 2 föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne e. o. tjänstemannen hos riksförsäkringsanstalten Frans Gustaf Emanuel Lundholms och hans efterlämnade änka Gerda Ebba Regina Lundholms, född Bärlund, minderårige son Frans Lennart Börje må från och med den 1 oktober 1932 till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lundholm var född den 8 oktober 1890 och avled den 26 september 1932;

att han inträdde i statens tjänst den 14 maj 1907 såsom musikvolontär vid Norrlands trängkår, varefter han tjänstgjorde till och med den 7 oktober 1912, då han beviljades avsked såsom musikdistinktionskorpral;

att han från och med den 10 november 1916 till och med den 7 september 1918 var anställd såsom biträde hos statens handelskommission;

att han den 3 januari 1920 antogs till e. o. tjänsteman hos riksförsäkringsanstalten, där han tjänstgjorde intill den 14 maj 1928, från och med vilken dag han åtnjöt tjänstledighet på grund av sjukdom till dess hans anställning hos anstalten upphörde den 1 juli 1932;

att han vid sin avgång ur tjänst åtnjöt lön enligt 14:e lönegraden 13:e löneklassen i gällande löneplan för extra ordinarie tjänstemän vid allmänna civiltjänstverksamheten;

att han vid sin död efterlämnade änkan Gerda Ebba Regina Lundholm, född Bärlund, vilken är född den 15 april 1894, och en son, Frans Lennart Börje, född den 17 november 1928;

samt att bouppteckningen efter Lundholm utvisar en brist å omkring 1,200 kronor och att boet avträtts till konkurs.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

8:o.

Lappfogden Claes Axel Laurentius Österbergs efterlevande. I punkten 3 av förevarande proposition föreslås, att riksdagen må medgiva, att lappfogden Claes Axel Laurentius Österbergs änka Elma Eugenia Österberg, född Pettersson, och makarnas två minderåriga barn Inga Katarina och Clas Arne må från och med den 1 februari 1933 å allmänna indragningsstaten uppbära, änkan en årlig pension av 900 kronor under återstående livstiden, så länge hon förblir änka, samt vartdera barnet ett årligt uppfostringsbidrag å 300 kronor till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder.

Av utredningen i ärendet inhämtas,
att Österberg var född den 14 december 1882 och avled den 9 januari 1933;

att han avlagt filosofie licentiatexamen;

att han från den 1 juli 1916 intill sin död innehade förordnande såsom lappfogde i Norrbottens läns södra lappfogdedistrikt;

att han i sistnämnda egenskap senast åtnjöt arvode med 5,500 kronor för år jämte provisoriskt avlöningstillägg med 500 kronor för år;

att han enligt ett av överläkaren vid Österåsens sanatorium den 15 januari 1933 utfärdat intyg lidit av lung- och halstuberkulos samt att uppkomsten och utvecklingen av dessa sjukdomar i mycket hög grad måste anses orsakad av det kroppsligt ansträngande, strapatsfyllda liv, som han på grund av sin tjänst varit tvungen att föra;

att han vid sin död efterlämnade änkan Elma Eugenia Österberg, född Pettersson, vilken är född den 24 juni 1892, ävensom två minderåriga barn, nämligen dottern Inga Katarina, född den 1 maj 1920, och sonen Clas Arne, född den 17 september 1921;

samt att tillgångarna i boet efter Österberg, förutom lösöre, utgöras av allenast en livförsäkring å 6,000 kronor, under det att skulder och ansvarsförbindelser uppgå till belopp, betydligt överstigande värdet av tillgångarna.

I motion I: 302 har herr Bergqvist jämte två av kammarens övriga ledamöter hemställt, »att riksdagen måtte medgiva, att lappfogden Claes Axel Laurentius Österbergs änka Elma Eugenia Österberg, född Pettersson, och makarnas två minderåriga barn Inga Katarina och Clas Arne må från och med den 1 februari 1933 å allmänna indragningsstaten uppbära, änkan en årlig pension av 1,500 kronor under återstående livstiden, så länge hon förblir änka, samt vartdera barnet ett årligt uppfostringsbidrag å 300 kronor till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder».

Med hänsyn till de särskilda omständigheter, som i ärendet åberopats, har utskottet ansett sig kunna tillstyrka, att pension beredes Österbergs änka, oaktat hon endast är omkring 40 år gammal. I fråga om storleken av denna pension har utskottet icke kunnat biträda det i motionen framlagda förslaget. Ett bifall till detta förslag skulle nämligen innebära, att änkan skulle erhålla en icke oväsentligt högre pension än som skulle hava tillkommit henne, därest hennes man varit ordinarie tjänsteman och haft delaktighet i samt erlagt stadgade avgifter till civilstatens änke- och pupillkassa efter ett delaktighetsbelopp, avvägt i sedvanlig relation till honom tillkommande arvode. Med hänsyn härtill och då det av Kungl. Maj:t föreslagna pensionsbeloppet motsvarar vad som tidigare i liknande fall beviljats av riksdagen, finner sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Beträffande uppfostringsbidrag åt makarna Österbergs minderåriga barn har utskottet intet att erinra mot vad Kungl. Maj:t och jämväl motionärerna ifrågasatt.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen I: 302, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att lappfogden Claes Axel Laurentius Österbergs änka Elma Eugenia Österberg, född Pettersson, och makarnas två minderåriga barn Inga Katarina och Clas Arne må från och med den 1 februari 1933 å allmänna indragningsstaten uppbära, änkan en årlig pension av 900 kronor under återstående livstiden, så länge hon förblir änka, samt vardera barnet ett årligt uppfostringsbidrag å 300 kronor till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder.

V. Kommunikationsdepartementet.

9:o.

E. o. tjänstemannen hos byggnadsstyrelsen, biträdande ingenjören Carl Gustaf Rydbergs änka. I en den 17 mars 1933 dagtecknad proposition nr 232 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 4, avseende kommunikationsdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att e. o. tjänstemannen hos byggnadsstyrelsen, biträdande ingenjören Carl Gustaf Rydbergs änka Olivia Rydberg, född Skog, må från och med den 1 december 1932 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 708 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Rydberg var född den 5 mars 1870 och avled den 25 november 1932;
att han under en tid av nära 3 år under åren 1894—1897 innehade anställning vid fortifikationens ritbyrå;
att han under tiden 5 juni 1909—30 juni 1925 var anställd hos arméns kasernbyggnadsnämnd;
att han under tiden 1 juli 1925—30 september 1926 av byggnadsstyrelsen anlätades för mera tillfälliga arbetsuppgifter, vilka emellertid nödvändiggjorde daglig tjänstgöring i full utsträckning, samt från och med den 1 oktober 1926 av byggnadsstyrelsen antogs till extra ordinarie tjänsteman, biträdande ingenjör, med avlöning enligt 20 lönegraden i löneplanen för extra ordinarie befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen, vilken befattning han innehade till sin död;
att han vid sitt fränfalle såsom närmaste anhöriga efterlämnade änkan Olivia Rydberg, född Skog, vilken är född den 9 augusti 1875, en dotter, född den 2 september 1915, ävensom åldrig moder;
samt att bouppteckningen efter Rydberg utvisar en behållning i boet av omkring 6,300 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

10:o.

Förre arbetschefen hos statens järnvägsbyggnader Carl Leopold Westermans änka. I motion II:349 hemställer herr *Arne*mark, »att riksdagen ville besluta, att änkan Elin Carolina Alexandra Westerman, född Kihlbaum, må från och med den 1 juli 1933 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 900 kronor.»

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Westerman, som var född den 15 november 1862, antagits i statens järnvägsbyggnaders tjänst den 20 juli 1884;
att han därefter — med avbrott endast för tiden den 1 juni 1888—den 30 april 1889 — varit anställd vid järnvägsbyggnaderna till och med den 31 december 1926, därav från och med den 1 juli 1899 i befattning såsom arbetschef;
att han från och med den 1 januari 1927 erhållit avsked med pension efter en sammanlagd tjänstetid av 41 år 6 månader;
att han den 5 september 1929 avlidit, efterlämnande änka, född den 29 juni 1872;

samt att änkan är att anse såsom för framtiden fullständigt oförmögen till arbete.

Enligt utdrag av bouppteckning utgjorde behållningen i boet efter Westerman 15,869 kronor 89 öre, varav enligt uppgift av änkan ett belopp av 4,017 kronor 75 belöpte på möbler, kläder och annat lösöre med föga realisationsvärde, vadan den kontanta behållningen utgjorde 11,852 kronor 14 öre. Denna behållning hade, enligt vad i motionen vitsordas, i januari 1933 nedgått till omkring 5,500 kronor.

Såsom i motionen erinras, var frågan om årligt understöd åt änkan Westerman föremål för behandling av dels 1930 års riksdag i anledning av en utav Kungl. Maj:t i proposition nr 236 gjord framställning, dels ock 1932 års riksdag i anledning av en utav herr Lundquist i Rotebro väckt motion II: 129.

Ingen av dessa framställningar föranledde någon riksdagens åtgärd. Motiveringen för riksdagens ståndpunkt angavs i 1930 års bankoutskotts utlåtande nr 32, punkten 9, på i huvudsak följande sätt:

Pensionering med statsmedel av efterlevande till tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader hade dittills förekommit endast i enstaka undantagsfall. Anledningen till denna praxis hade varit, att nämnda tjänstemän i form av högre avlöning än motsvarande tjänstemän vid statens trafikerade järnvägar åtnjöte ersättning för att de ej ägde medlemskap i statens järnvägars änke- och pupillkassa och därigenom satts i tillfälle att exempelvis genom försäkringar skydda sina efterlevande. Undantag från omförmälda praxis borde endast ske för sådana fall, där särskilt ömmande omständigheter förelåge. Med hänsyn till att den avlöning Westerman uppburit och vilken under de senaste åren av hans tjänstgöring utgjort 12,270 kronor, bort räcka till för ett tillfredsställande ordnande av änkans försörjning, kunde sådana omständigheter icke anses vara förhanden i nu förevarande fall. Beviljande av understöd i detta fall skulle vid nu angivna förhållanden innebära ett uppgivande av ovan berörda principiella ståndpunkt och sålunda kunna medföra vittgående konsekvenser.

Omständigheterna i detta ärende synas numera med avseende å änkan Westermans ekonomiska ställning vara sådana, att ett mindre årligt understöd torde kunna beviljas utan uppgivande av den principiella ståndpunkt, som riksdagen tidigare intagit vid behandling av detta och liknande ärenden och som utskottet för sin del alltjämt vidhåller. Vid sådant förhållande och då Westerman varit i statens tjänst i drygt 41 år, har utskottet ansett sig kunna tillstyrka, att en årlig pension, förslagsvis till belopp av 600 kronor, beviljas änkan Westerman från och med den 1 januari 1933.

Utskottet.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 349, må medgiva, att förre arbetschefen vid statens järnvägsbyggnader Carl Leopold Westermans änka Elin Carolina Alexandra Westerman, född Kihlbaum, må från och med den 1 januari 1933 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

VI. Ecklesiastikdepartementet.

11:o.

Stiftssekreteraren Gunnar Norströms efterlevande (tilläggs pension). I en den 3 mars 1933 dagtecknad proposition nr 191, avseende ecklesiastikdepartementet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till stiftssekreteraren Gunnar Norströms änka Signe Teresia Norström, född Persson, och makarna Norströms barn Ragnar och Gunhild Marika må, räknat från och med den 1 november 1932, från allmänna indragningsstaten utgå pension med belopp, motsvarande skillnaden mellan dem från prästerskapets änke- och pupillkassa tillkommande pension och den pension, till vilken de varit berättigade, om Norström varit i kassan delaktig för ett belopp av 9,060 kronor.

Vid anmälan av förslag i fråga om lönereglering för befattningshavarna vid domkapitelsexpeditionerna (prop. nr 102 år 1928) anförde chefen för ecklesiastikdepartementet rörande ordnande av stiftssekreterarnas familjepensionering bland annat följande:

På grund av bestämmelserna i reglementet för prästerskapets änke- och pupillkassa (nr 529/1926) vore konsistorienotarier, som före utgången av april 1927 inträtt i kassan, skyldiga att kvarstå där, varav enligt reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa följde, att de vore uteslutna från delaktighet i sistnämnda kassa. Den åter, som efter utgången av april 1927 anställdes såsom konsistorienotarie, vore utesluten från delaktighet i prästerskapets änke- och pupillkassa. Härav följde enligt reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa skyldighet att vara delaktig i denna senare kassa.

På grund av nyss återopade bestämmelser i reglementet för prästerskapets änke- och pupillkassa komme konsistorienotarie, som vore delägare i sistnämnda kassa och i samband med den nya löneregleringen tillträdde befattning såsom stiftssekreterare, alltjämt att tillhöra sagda kassa. Härvid finge han emellertid på grund av bestämmelserna i reglementet bibehållas vid det delaktighetsbelopp oförändrat, som varit för honom gällande omedelbart före den 1 maj 1927. Följaktligen skulle den nya löneregleringen icke medföra någon förbättring i pensionsförmånerna för hans efterlevande. Dessa skulle därigenom komma i en synnerligen oförmånlig ställning. Någon möjlighet att råda bot härpå

genom en reglementsändring därhän, att stiftssekreterare, som före den 1 maj 1927 vunnit delaktighet i kassan, finge tillgodoräknas ett i förhållande till den förhöjda lönen bestämt högre delaktighetsbelopp, syntes med hänsyn till konsekvenserna icke förefinnas. Å andra sidan kunde det — särskilt i de fall, då vid en stiftssekreterares frånfälle ömmande omständigheter föreläge — icke anses försvarligt, att pensionerna för de efterlevande finge förbliva på samma nivå som före löneregleringen. Någon annan utväg till förbättrande av pensionerna syntes emellertid icke förefinnas än att det i sådant fall finge tagas under övervägande, huruvida icke tilläggs pensioner av statsmedel till lämpligt avvägda belopp kunde beviljas.

I anledning av nu återgivna uttalande anförde 1928 års riksdag, att riksdagen funne billighetskäl tala för att staten trädde hjälpande emellan genom beviljande av tilläggs pensioner av statsmedel åt efterlevande till här avsedda stiftssekreterare.

I cirkulär den 22 juni 1928 till samtliga domkapitel m. fl. myndigheter förklarade Kungl. Maj:t, bland annat, att Kungl. Maj:t ville, efter där om i varje särskilt fall gjord ansökning, framdeles taga under övervägande frågan om utverkande av tilläggs pension av statsmedel åt efterlevande till stiftssekreterare, som före den 1 maj 1927 blivit delägare i prästerskapets änke- och pupillkassa.

Stiftssekreteraren vid Göteborgs domkapitel Gunnar Norströms änka har, under återopande av innehållet i nyssnämnda cirkulär, anhållit om tilläggs pension åt sig och makarnas två minderåriga barn.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Norström var född den 29 mars 1871 och avled den 23 oktober 1932; att han tillträdde befattning såsom konsistorienotarie den 1 maj 1912 och befattningen såsom stiftssekreterare (lönegrad B 27) den 1 juli 1928;

att han efterlämnat — förutom änkan, född den 4 maj 1884 — sonen Ragnar, född den 10 oktober 1919, och dottern Gunhild Marika, född den 23 juni 1923;

att behållningen i boet uppgick till omkring 8,500 kronor;

samt att änkefru Norström enligt läkarintyg lider av obotlig öronsjukdom (otosclerosis), som medfört nästan fullständig dövhet.

Direktionen för prästerskapets änke- och pupillkassa har i infortrat utlåtande meddelat följande upplysningar rörande storleken av den pension, som från kassan utginge till Norströms efterlevande:

Ifrågavarande pension åt änkefru Norström och hennes två barn skulle under ecklesiastikåret 1932—1933 hava utgjort 1,203 kronor 4 öre, för den händelse änkefru Norström därunder varit pensionsberättigad, vartill skulle kommit dyrtidstillägg av statsmedel med 540 kronor, alltså tillhoppa 1,743 kronor 4 öre. Då pensionerna från kassan varierade något år från år, kunde något exakt belopp av den framdeles utgående årliga pensionen icke angivas. Man syntes dock våga räkna med att, så länge båda barnen vore omtygda, pensionen icke skulle mer än högst obetydligt komma att

understiga 1,200 kronor om året. För ensam änka efter delägare med ett delaktighetsbelopp, motsvarande stiftssekreteraren Norströms, eller 5,500 kronor, skulle förstnämnda år pensionen hava utgjort omkring 800 kronor och dyrtidstillägget omkring 330 kronor.

Statskontoret, som tillstyrkt beredande av tilläggspension, har beträffande storleken av sådan förmån anfört i huvudsak följande:

Att döma av vederbörande departementschefs i proposition nr 102 år 1928 återgivna uttalande syntes det hava varit avsett att genom tilläggspension förhöja den efterlämnade familjens underhåll till sådant belopp, att pensionen från prästerskapets änke- och pupillkassa tillika med tilläggspensionen skulle motsvara vad familjen kunnat i pension från kassan åtnjuta, om delaktighetsbeloppet i kassan bestämts att motsvara den nya avlöningen.

Statskontoret funne sig på grund härav böra föreslå utverkande av riksdagens medgivande därtill, att från allmänna indragningsstaten finge utgå skillnaden mellan, å ena sidan, vad sökanden och hennes barn erhöle i pension från prästerskapets änke- och pupillkassa samt, å andra sidan, vad de skulle hava från samma kassa bekommit, om stiftssekreteraren Norström varit i kassan delaktig för ett belopp av 9,060 kronor, motsvarande avlöningen i högsta löneklassen å A-ort i lönegraden B 27. Enligt inhämtad upplysning skulle ett sådant medgivande innebära, att pensionen, som i nämnda kassa ej vore på förhand till beloppet fixerad, skulle under de närmaste åren kunna beräknas bliva förhöjd från 1,200 till inemot 1,700 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

På sätt av den föregående redogörelsen framgår, har vid genomförande år 1928 av löne reglering för befattningshavarna vid domkapitlens expeditioner förutsatts, att efterlevande efter stiftssekreterare, som i egenskap av konsistorienotarie varit delaktig i prästerskapets änke- och pupillkassa och i anledning härav nödgats efter tillträdet av stiftssekreterarbefattningen kvarstå i kassan med oförändrat delaktighetsbelopp, skulle efter ansökning i varje särskilt fall kunna komma i åtnjutande av tilläggspension av statsmedel. Då i nu förevarande fall föreliggå sådana omständigheter, jämväl i avseende å de efterlevandes ekonomiska förhållanden, som torde böra utgöra förutsättning för beviljande av tilläggspension, tillstyrker jag beredande av dylik förmån åt sökanden och hennes minderåriga barn. I fråga om beräkningen av tilläggspensionen anser jag mig kunna biträda statskontorets förslag.

Utskottet.

Av förut återgivna, i samband med 1928 års löne reglering för domkapitlens expeditioner gjorda uttalanden framgår, att de stiftssekreterare, som i egenskap av konsistorienotarier vunnit delaktighet i prästerskapets änke- och pupillkassa, i familjepensionshänseende blivit försatta i en mycket oförmånlig ställning i förhållande till jämförliga civila tjänst innehavare, i det att de varit förhindrade att vinna någon på löneökningen grundad förhöjning av delaktighetsbeloppet i kassan. Emellertid hava, såsom av berörda uttalanden jämväl framgår, statsmakterna förutsatt, att en förhöjning av familjepensionerna skulle, efter prövning i varje särskilt fall, kunna ske med statsmedel. Utskottet delar departe-

mentschefens uppfattning, att i detta fall föreligga omständigheter, som motivera en dylik förhöjning. Mot vad Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit har utskottet intet att erinra.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må vinna riksdagens bifall.

12:o.

Förre akademiskogvaktaren Johan Gustafssons änka. I en den 17 mars 1933 dagtecknad proposition nr 232, vilken beträffande ecklesiastikdepartementet innefattar två med nummer 5 och 6 betecknade nummer, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 5 föreslagit riksdagen medgiva, att förre akademiskogvaktaren Johan Gustafssons änka Matilda Serafia Gustafsson, född Södergren, må från och med den 1 oktober 1931 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Gustafsson var född den 23 januari 1857 och avled den 30 september 1931;

att han under åren 1886—1922 var anställd såsom skogsvaktare vid Uppsala universitets skogsförvaltning;

att han vid sin död efterlämnade änkan Matilda Serafia Gustafsson, född Södergren, vilken är född den 3 september 1857, samt tre myndiga barn, nämligen en son och två gifta döttrar;

samt att bouppteckningen efter Gustafsson utvisar en behållning av omkring 1,300 kronor.

Kyrkoherden i Björksta församling har i intyg, som företetts i ärendet, anført, att änkefru Gustafsson, vilken veterligen icke ägde andra tillgångar än de i bouppteckningen upptagna, vore i behov av understöd. I intyget har vidare meddelats, att makarna Gustafssons son saknar förmåga att försörja modern.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

13:o.

Extraläraren vid högre allmänna läroverket i Gävle Karl Edvard Meijenqvists änka. I punkten 6 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att extraläraren vid högre allmänna läroverket

i Gävle Karl Edvard Meijenqvists änka Klara Antonia Meijenqvist, född Källgren, må från och med den 1 december 1932 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Meijenqvist var född den 15 juli 1867 och avled den 5 november 1932;

att han från och med höstterminen 1906 till och med vårterminen 1932 med undantag av vårterminen 1911 tjänstgjorde såsom vikarierande adjunkt, extra lärare eller timlärare vid allmänna läroverk, därav med full tjänstgöring under sammanlagt 23 läsår;

att Meijenqvists avlöningsförmåner för år, dyrtidstillägg oberäknat, såsom e. o. ämneslärare vid allmänt läroverk utgjorde arvode 2,900 kronor, tillfällig löneförbättring 725 kronor och provisorisk avlöningsförbättring 180 kronor eller således tillhoppa 3,805 kronor;

att Meijenqvists änka, Klara Antonia Meijenqvist, född Källgren, är född den 19 december 1867;

att makarna Meijenqvists äktenskap varit barnlöst;

att behållningen i boet efter Meijenqvist uppgick till omkring 3,400 kronor;

samt att änkefru Meijenqvist härutöver icke äger några tillgångar.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

14:o.

F. d. docenten Sven Lindes änka. I motion II:46 hemställer herr *Lindskog*, »att riksdagen måtte anslå ett understöd, som skäligen torde bära bestämmas till fyrahundra (400) kronor årligen, till f. docenten S. Lindes änka Malena Linde, f. Nilsson, att utgå från och med den 1 juni 1932 under hennes återstående livstid».

Enligt utskottet tillhandakommet meddelande har änkan Linde numera avlidit. I följd härav påkallar motionen icke något beslut av riksdagen; vilket utskottet får

anmäla.

15:o.

Filosofie magistern John Elis Högbergs efterlevande. I motion I:183 hemställa herr *Larsson, Sam*, och herr *Andersson, Nils*, att riksdagen måtte medgiva, att filosofie magistern John Elis Högbergs änka Dorotea

Sophie Martha Högberg, född Schultze, och makarnas tre minderåriga barn Karl Ludvig Rolf, Karin Maria Gisela och Ernst Robert Börje måtte, räknat från och med den 1 oktober 1928, åtnjuta årliga understöd från allmänna indragningsstaten, änkan Högberg till belopp av 720 kronor att utgå under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt vart och ett av barnen till ett belopp av 180 kronor att utgå intill utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnått 18 års ålder.

Av handlingarna i ärendet framgår,

att Högberg, som var född den 13 februari 1885, tjänstgjorde dels under nära fyra år såsom extra ordinarie lärare vid kommunala mellanskolorna i Katrineholm och Gnesta, dels under omkring tre år och tre månader såsom extra ordinarie ämneslärare vid allmänna läroverk, senast i Östersund, där han var anställd vid sin död den 25 september 1928;

att Högberg vid sitt frånfälle efterlämnade — förutom änkan, född den 18 februari 1892 — tre omyndiga barn, födda respektive den 5 april 1918, den 20 november 1919 och den 4 mars 1921;

att Högbergs änka på grund av avgifter, som Högberg under sin tjänstgöring vid ovannämnda kommunala mellanskolor erlagt till statens pensionsanstalt, från anstalten uppbär en årlig pension å 78 kronor 40 öre;

att bouppteckningen efter Högberg utvisade en behållning i boet å omkring 300 kronor;

samt att Högbergs änka på grund av i hög grad nedsatt synförmåga icke kan förrätta arbete, som anstränger ögonen.

Såsom i motionen erinras, var frågan om beredande av understöd åt Högbergs efterlevande föremål för behandling av 1929 års riksdag i anledning av en proposition. I samband härmed behandlades två i ämnet väckta motioner.

I sitt i ämnet avgivna utlåtande (nr 26, punkten 36) erinrade bankoutskottet, att i de fall, då riksdagen beviljat understöd åt änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst, vilka icke kunnat i statsanställningen förvärva familjepensionsrätt för sina efterlevande, såsom villkor för understöds tilldelande tillämpats bland annat, att befattningshavaren under viss, ej alltför kort tid varit anställd i statens tjänst. Högbergs sammanlagda anställningstid i statstjänst utgjorde emellertid endast omkring 3 år, under vilken tid han tjänstgjort såsom extra ordinarie ämneslärare vid allmänt läroverk. Denna tid syntes utskottet vara alltför kort för att kunna motivera ett understöd av statsmedel till Högbergs efterlevande. Trots de onekligen ömmande omständigheter, som i detta fall åberopats, nödgades utskottet alltså ställa sig avvisande mot de föreliggande framställningarna samt hemställde om avslag å desamma.

Genom gemensam omröstning av kamrarna biföll riksdagen vad utskottet hemställt.

Utskottet.

Vad i motionen anförts till stöd för beviljande av årliga understöd i här förevarande fall innefattar enligt utskottets mening icke tillräckliga skäl för ett frånträdande av den ståndpunkt, som riksdagen intagit vid behandlingen av detta ärende år 1929. Utskottet vidhåller sin då uttalade uppfattning att Högbergs anställningstid i statstjänst varit för kort för att kunna motivera understöd av statsmedel till hans efterlevande. Vid sådant förhållande får utskottet, under hänvisning till sitt år 1929 avgivna utlåtande, hemställa,

att förevarande motion I:183 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

VII. Jordbruksdepartementet.

16:o.

Domänintendenten Bengt Reinhold Wolfframs änka. I en den 10 februari 1933 dagtecknad proposition nr 135, vilken beträffande jordbruksdepartementet innefattar förslag i två med nummer 4 och 5 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 4 föreslagit riksdagen medgiva, att domänintendenten Bengt Reinhold Wolfframs änka Alma Matilda Louise Wolffram, född Asplund, må från och med den 1 augusti 1932 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 804 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Wolffram var född den 13 maj 1864 och avled den 4 juli 1932;

att han under åren 1908—1931 uppehöll domänintendentsbefattningen i Västmanlands län och därvid tillika hade att utföra utarrenderings- och besiktningsförrättningar samt ombudsmannaskap vid syner å kronans jordbruksdomäner i Gävleborgs och Kopparbergs län;

att han i nyssnämnda egenskap åtnjöt arvode, vilket från och med år 1919 utgick med 3,800 kronor för år;

att Wolffram såsom närmaste anhöriga efterlämnade — förutom änkan, född den 17 mars 1872 — två myndiga barn, en son och en dotter;

att bouppteckningen efter Wolffram utvisar en behållning av omkring 5,700 kronor;

att Wolfframs änka icke äger några som helst tillgångar utöver dem, som ingå i bouppteckningen;

att sonen, vilken är omkring 31 år gammal, för sitt uppehälle hittills varit hänvisad till understöd av anhöriga och för närvarande vistas i Frankrike för utbildning inom vin- och spirituosa-branschen;

samt att änkefru Wolffram icke heller kan påräkna något bidrag till sitt uppehälle av dottern, vilken är gift och bosatt i New York.

Domänstyrelsen och *statskontoret* hava, i överensstämmelse med vad riksdagen tidigare i liknande fall beslutit, tillstyrkt, att Wolfframs änka måtte tillerkännas en årlig pension av 600 kronor.

Departementschefen, som funnit detta belopp väl lågt, har förordat en pension av 804 kronor eller enahanda belopp, som i punkten 6 av förevarande proposition föreslagits åt änkan efter skeppsmättningskontrollören Wessberg (se punkten 20 i detta utlåtande).

Ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle medföra högre pensionsbelopp än vad som skulle tillkommit änkan Wolffram, därest mannen varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa med ett delaktighetsbelopp av 2,448 kronor eller den pension, som under senare år pläгат beviljas domänintendenter. Med erinran härom har utskottet icke funnit skäl att i förevarande fall tillstyrka högre pensionsbelopp än som tidigare av riksdagen beviljats till änka efter domänintendent eller 600 kronor.

Utskottet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att domänintendenten Bengt Reinhold Wolfframs änka Alma Matilda Louise Wolffram, född Asplund, må från och med den 1 augusti 1932 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

17:o.

Domänintendenten Sven Nilsson Linders' änka. I punkten 5 av förevarande proposition nr 135 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att domänintendenten Sven Nilsson Linders' änka Alfrida Josefina Linders, född Gudmundsson, må från och med den 1 januari 1933 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 804 kronor.

Av utredningen i ärendet inhämtas,
att Linders var född den 14 februari 1873 och avled den 16 december 1932;

att han sedan ingången av år 1918 till sin död eller under en tid av närmare 15 år med undantag för vissa tider, under vilka han innehade statsrådsämbete, uppehöll domänintendentsbefattningen i Malmöhus län;

att han i egenskap av domänintendent åtnjöt arvode, vilket från och med år 1919 utgick med 4,500 kronor för år;

att Linders vid sin död efterlämnade — förutom änkan, född den 22 maj 1877 — tre döttrar, nämligen Margit Gunhild, född år 1904 och till yrket bokbindare, Ingar Linnéa, född år 1905 och gift med en godsinspektor, samt Emmy Valborg, född år 1907 och till yrket musiklärarinna, ävensom två söner, nämligen lantbruksbiträdet Sven Gudmund, född den 25 februari 1912, och studeranden Matts August, född den 13 april 1915;

samt att bouppteckningen efter Linders utvisar en behållning i boet av omkring 9,200 kronor.

Utskottet.

I anslutning till vad under närmast föregående punkt anförts och föreslagits förordar utskottet, att pensionen jämväl i nu förevarande fall bestämmas till 600 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att domänintendenten Sven Nilsson Linders' änka Alfrida Josefina Linders, född Gudmundsson, må från och med den 1 januari 1933 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

18:o.

Lantbruksrådet Johan Gustaf Leufvéns efterlevande. I likalydande motioner I: 40 av herr *Nilsson, Johan*, i Kristianstad jämte två av kammarens övriga ledamöter och II: 353 av herr *Pehrsson* i Bramstorp hemställles, »att änkan Goda Charlotta Elisabet Leufvén och hennes dotter Maria Kristina Amalia Leufvén må, räknat från och med den 1 mars 1932, så länge båda leva och förbliva ogifta, uppbära pension från allmänna indragningsstaten till belopp av tillhoppa 1,200 kronor årligen, samt att, då endera av dem avlider eller träder i äktenskap, pensionsbeloppet för den andra skall utgöra 900 kronor».

Av tillgängliga handlingar inhämtas,

att Leufvén var född den 18 september 1870 och avlidit den 2 februari 1932;

att han från och med den 1 januari 1901 till och med den 31 december 1917 uppehållit befattningen såsom sekreterare hos Malmöhus läns hus-hållningssällskap;

att han därefter och till slutet av år 1927 varit verkställande direktör hos Sveriges allmänna lantbrukssällskap;

att han den 30 december 1927 av Kungl. Maj:t förordnats till lantbruks-attaché i Berlin, vilken befattning han vid sin död fortfarande innehade;

att han å sistnämnda befattning av statsmedel åtnjöt ett årligt arvode

av 9,000 kronor och extra ortstillägg å 3,000 kronor jämte dyrtidstillägg enligt för oreglerade verk gällande grunder;

att Leufvén vid sitt frånfälle efterlämnat — förutom änkan, vilken är född den 30 september 1876 — tre döttrar och en son;

att dottern Maria Kristina Amalia, född den 10 januari 1906 är för all framtid oförmögen att försörja sig själv;

att övriga barn icke i nämnvärd mån kunna bidra till sin moders underhåll;

samt att bouppteckningen efter Leufvén utvisat en behållning i boet av omkring 36,000 kronor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 maj 1932, vilken skrivelse avtryckts såsom bilaga till motionen I: 40, hemställde *lantbruksstyrelsen*, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, dels att Leufvéns änka måtte från och med den 1 mars 1932, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten få uppbära en årlig pension av 1,250 kronor, dels ock att efter änkan Leufvéns frånfälle pension till ett årligt belopp av 1,000 kronor finge å samma stat utgå till makarna Leufvéns dotter Maria Kristina Amalia.

I utlåtande i ärendet förklarade sig *statskontoret* icke vilja motsätta sig, att framställning gjordes till riksdagen om beredande av hjälp av statsmedel åt Leufvéns efterlämnade familj, och borde denna hjälp lämnas på så sätt, att änkan Leufvén och hennes förutnämnda dotter bleve, så länge de levde och förbleve ogifta, tillerkända pension till ett belopp av tillhoppa 1,200 kronor årligen, och att efter enderas död, eller om någon av dem inträdde i äktenskap, pensionsbeloppet för den andra skulle utgöra 900 kronor.

Enligt *Kungl. Maj:ts* beslut den 18 november 1932 föranledde *lantbruksstyrelsens* berörda framställning icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Den tid av omkring 4 år, under vilken Leufvén varit anställd i statens tjänst, är enligt utskottets mening alltför kort för att kunna motivera ett understöd av statsmedel till hans efterlevande. På grund härav och då därjämte Leufvéns efterlevande enligt vad bouppteckningen utvisar icke äro utan tillgångar, har utskottet funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till den föreliggande framställningen.

Utskottet.

Utskottet hemställer således,

att förevarande motioner I: 40 och II: 353 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

19:o.

Förre kronojägaren Oscar Ludvig Erikssons änka. I motion II: 219 hemställer herr *Meyerhöffer*, »att riksdagen måtte bevilja kronojägeränkan

i Harads Ida Maria Eriksson, född Sundström, änkepension till ett årligt belopp av 400 kronor (fyrahundra)».

Av motionen jämte därvid fogade bilagor inhämtas, att Eriksson, som var född den 6 oktober 1882 och avled den 22 oktober 1922, under vissa tider av åren 1910—1922 innehaft olika anställningar i domänverkets tjänst, samt att Erikssons änka, som är född år 1877, är sjuklig.

Utskottet.

Enligt utskottets mening kan på den bristfälliga utredning, som förebegrats i motionen, icke grundas beslut i den föreliggande frågan. Emellertid lärer ärendet vara av beskaffenhet att böra prövas av Kungl. Maj:t i enlighet med de av 1930 års riksdag godkända grunderna för handläggning av ärenden om understöd i vissa fall åt efterlevande till personal i statstjänst. På grund härav synes motionen icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II:219 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

VIII. Handelsdepartementet.

20:o.

Skeppsmättningskontrollören Fredrik Mauritz Wessbergs änka. I en den 10 februari 1933 dagtecknad proposition nr 135 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 6, avseende handelsdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att skeppsmättningskontrollören Fredrik Mauritz Wessbergs änka Anna Josefina Wessberg, född Sjögren, må från och med den 1 oktober 1932 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 804 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Wessberg var född den 8 februari 1858 och avled den 25 september 1932;

att han under nedannämnda tider innehaft statsanställning, nämligen 1 september 1887—1 december 1888 såsom fartygsritare vid flottans varv i Karlskrona, 20 maj 1890—31 mars 1896 såsom fartygskonstruktör vid samma varv och 1 april 1896—25 september 1932 såsom skeppsmättningskontrollör i Sundsvalls kontrolldistrikt;

att han därjämte från ingången av år 1909 intill sin död tjänstgjort såsom föreståndare för sjökarteverkets (tidigare nautisk-meteorologiska byråns) kontrollstation i Sundsvall;

att hans arvode såsom skeppsmättningskontrollör utgjort 5,000 kronor för år jämte dyrtidstillägg samt att han i egenskap av föreståndare för sjökarteverkets kontrollstation uppburit arvode med 600 kronor för år jämte dyrtidstillägg ävensom del i avgifter för verkställda undersökningar av lanternor och nautiska instrument;

att Wessberg vid sin död efterlämnade — förutom änkan, född den 10 juli 1855 — en son, förste amanuensen Folke Carl Mauritz Wessberg, och en dotter, handarbetslärarinnan Märta Anna Sofia Wessberg;

att bouppteckningen efter Wessberg utvisar en brist i boet å omkring 1,900 kronor;

samt att Wessbergs änka enligt för henne utfärdat läkarintyg på grund av ålderdomssvaghet med avsevärd synnedsättning ävensom njursjukdom är i behov av ständig tillsyn och vård.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

B. Affärsdrivande verks medel.

I. Trafikmedel.

21:o.

Förste kontrollören Thure Henrik Neumans änka. I motion II:236 hemställer herr *Lundquist* i Rotebro, »att riksdagen måtte bevilja förste kontrollören Thure Henrik Neumans änka Augusta Bernhardina Neuman ett årligt understöd av 600 kronor».

Av tillgängliga uppgifter inhämtas,

att Neuman var född den 24 juli 1851;

att han efter föregående elevanställning hos statens järnvägar antagits till stationsskrivare den 1 december 1873 samt befordrats till förste stationsskrivare den 1 januari 1886, till kontrollör den 1 januari 1893 och till förste kontrollör den 31 december 1901;

att han erhållit avsked ur statens järnvägars tjänst med pension den 1 augusti 1918;

att Neuman avlidit den 9 januari 1932, efterlämnande änka Augusta Bernhardina Neuman, född Andersson, vilken är född den 17 maj 1882;

att Neumans äktenskap ingåtts den 17 maj 1909;

samt att bouppteckningen efter Neuman utvisat en behållning av omkring 19,800 kronor.

Enligt § 6 i reglementet för statens järnvägars änke- och pupillkassa måste äktenskap, på grund varav anspråk å pension från kassan framställles, vara ingånget före delägarrens avskedstagande och innan han fyllt 50 år. Dock må den, som ingår äktenskap efter uppnådda 50 år och fortfarande är anställd i ordinarie tjänst i statens järnvägar, kunna såsom delägare förvärva pensionsrätt för sina efterlevande, så framt han till kassan erlägger avgifter, motsvarande fulla värdet av sådan förmån, därvid vederbörlig hänsyn skall tagas till av honom förut till kassan inbetalda avgifter.

Neumans äktenskap ingicks visserligen efter det mannen fyllt 50 år, men då han vid äktenskapets ingående fortfarande var anställd i ordinarie tjänst vid statens järnvägar, hade han ägt rätt att mot erläggande av stadgade avgifter grundlägga pensionsrätt i kassan för sin änka. Han underlät emellertid att göra detta, och i följd därav äger änkan Neuman icke åtnjuta pension från kassan. Enligt vad utskottet inhämtat, belöpte sig ifrågavarande avgifter till sammanlagt 8,138 kronor 33 öre. Vid beräkningen av detta belopp har hänsyn tagits till de avgifter, Neuman erlagt till kassan under den tid, han varit delägare i densamma, nämligen under åren 1873—1901.

Av tillgängliga handlingar framgår vidare, att änkan Neuman i januari 1932 hos Kungl. Maj:t gjort framställning om pension. I yttrande över denna framställning har *järnvägsstyrelsen* — efter att hava erinrat om att Neuman på sin tid haft rätt till återinträde i statens järnvägars änke- och pupillkassa på numera gällande liberala villkor, utan att han dock begagnat sig därav — framhållit, att det nu förevarande fallet väsentligen skiljde sig från dem, i vilka riksdagen tidigare medgivit pension åt efterlevande efter befattningshavare vid statens järnvägar, som, ehuru ordinarie, saknat delägarskap i änke- och pupillkassan. I sistnämnda fall hade det nämligen varit fråga om befattningshavare, som antingen aldrig varit delägare i kassan eller ock — i avsaknad av pensionsberättigade anhöriga — utträtt ur kassan och vid sedermera ingånget äktenskap, jämlikt äldre för kassan gällande bestämmelser, icke kunnat utan mycket betungande avgifter erhålla ny delägarrätt däri. Ett bifall till den föreliggande framställningen skulle enligt järnvägsstyrelsens uppfattning kunna medföra konsekvenser av betydande räckvidd och kunna verka avtrubbande på vederbörandes ambition att genom återinträde i kassan mot nuvarande förhållandevis låga avgifter bereda sina efterlevande trygghet.

Genom beslut den 15 april 1932 har *Kungl. Maj:t* funnit änkan Neumans framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Under återopande av vad järnvägsstyrelsen i ärendet anført får utskottet avstyrka bifall till den föreliggande motionen och alltså hemställa,

att förevarande motion II:236 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 16 maj 1933.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendens slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerberg, Gustafsson* i Stensholm, *Lindley, Lindgren, Ström* i Lidköping, *Johansson* i Friggeråker och *Forssell*;

från andra kammaren: herrar *Leffler, Bäcklund, Laurén, Lovén, Paulsen, Johansson* i Sollefteå, *Wikström* och *Hammarlund*; dock att i behandlingen av punkterna 11—21 herr *Elmroth* deltagit i stället för herr *Johansson* i Sollefteå.

Reservation

vid punkten 18 (ang. pension åt lantbruksrådet Johan Gustaf Leufvéns efterlevande):

av herrar *Gustafsson* i Stensholm och *Laurén*, vilka ansett, att pension i detta fall borde beviljas i enlighet med vad statskontoret hemställt, och vilka förty yrkat,

att riksdagen, med bifall till förevarande motioner I: 40 och II: 353, må medgiva, att lantbruksrådet Johan Gustaf Leufvéns änka Goda Charlotta Elisabet Leufvén och makarnas dotter Maria Kristina Amalia Leufvén må, räknat från och med den 1 mars 1932, så länge båda leva och förbliva ogifta, uppbära pension från allmänna indragningsstaten till belopp av tillhoppa 1,200 kronor årligen, samt att, då endera av dem avlider eller träder i äktenskap, pensionsbeloppet för den andra skall utgöra 900 kronor.